

Izdaja vsak četrtek in velja za poštno vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 33 D, pol leta 16 D, četrt leta 8 D. Izven Jugoslavije 56 D. Naročnina se pošlje na upraviteljo »Slov. Gospodar« v Mariboru, Koroška cesta 5. List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. — Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravištvu sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Gene inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštne proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurb. št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

13 številka.

MARIBOR, dne 1. aprila 1926.

60. letnik.

Tvoj je vstajenja dan!

Naš človek, sin slovenskega naroda, njegov duhovnik, pesnik Simon Gregorčič, je v svoji pesmi »V pepelnici noči« zapel slovenskemu narodu velikonočno voščilo:

Tvoj je vstajenja dan!

Ko se te dni širi po vseh poljih in domovih prijeten vonj blagoslovljenega ognja in veje božji blagoslov a blagoslovljenega lesa, vemo, da so velikonočni prazniki. Odmor je v naših vsakdanjih skrbeh, oddih je v našem nepretrganem delu. Opravili smo svojo velikonočno dolžnost, obhajali svoje notranje vstajenje in praznično se počutimo v svetem razpoloženju milosti božje. Naša vera nam je te praznike združila z našim vsakdanjim življenjem, da zaupamo v novo, na vedno srečno Velikonoč vseh vernih in pravičnih.

V teh praznikih pa se tudi mi s pesnikom spominjamo milega slovenskega naroda. Težka je še njegova usoda, težka, kakor za veliki petek. Razdeljen je v tri države. V Jugoslaviji bi moral biti njegov pravi dom. Pa tu jih je komaj nad 1 milijon. In še ti se morajo v lastni državi boriti za svoje najnaravnejše narodne pravice. Nad 600.000 Slovencev je pod Italijo. Tam jih zatirajo, da se bo komaj kje slišala slovenska pesem za Velikonoč, da bodo skrito morali vršiti svoje narodne običaje in proslave. In tam na Koroškem jih je še nad 100.000. Težko jim je, da tožijo po pravici v Avstriji, ki ravna z njimi kot mačeha s tujimi otroci. Pa še so naši bratje, daleč tam preko morja jih je veliko, tudi nad 100.000, in še v Nemčiji na Westfalskem in v Franciji po rudnikih, in drugod, da nič več ne doseže jih naše oko.

Zemlja, ki je prepojena z znojem naših pradedov, ki je shranila v sebi njihova trupla in jih shranjuje, da bodo nekoč vstala, ta zemlja je tako majhna za nas, tako uboga, da ne more vseh prerediti. Ta zemlja je nadalje, kakor da leži sredi velike ceste, ki pelje iz srednje Evrope na jug in na morje; na sredi velike ceste, ki pelje iz zahoda na vzhod. Tako jo hočejo ti in oni in so nas raztrgali na tri dele. Mešetarijo za našo sveto zemljo in za nas same.

In mi? Ali nismo boječi, ko pravimo, malo nas je? Ali nismo počasni, ko ne vidimo preko mej nekdanjih dežel, pa poznamo še Kranjce, Stajerce, Prekmurce, Korošce, Primorce in tako dalje? Ali nismo maločušni, ko ne pogledamo preko državnih plotov, ki jih je po slovenski zemlji postavila tujčeva sila?

Velikonoč nam je prinesla moči in opore. Mi hočemo nekoč obhajati Velikonoč. Slovenski narod kljub svojemu težkemu položaju ni obsojen na smrt! Jasno mu kliče njegov pesnik in prerok:

Tvoj je vstajenja dan!

Da se bo pa čimprej približal ta dan, naj živi v nas zavest naše notranje moči, ki je naslonjena na živoga Boga, naj živi v nas naša vera. Da bo ta dan čimprej prišel in bo čim lepši, naj bo v nas prava trdnost in odpornost zoper vse, kar hoče nam vtisniti drug pečet in nam ne pusti, da smo to, kar smo. Zato bomo znova vzljubili svoj mili jezik, ki nam v svoji blagoslavni pesmi oznanja novo življenje, Velikonoč. Zato

se bomo oprijeli svoje zemlje, jo gojili, da nam bo dajala, kolikor nam bo mogla. Ovenčana, kakor za Velikonoč, bo lepa, da jo bodo hodili občudovat in si iskati zdravja v njene gore in k njenim studencem. In slovenski narod bo vztrajal in delal, da se na svoji zemlji združi ves, kot družina za velikonočne praznike, da se izpolni prerokovanje:

Tvoj je vstajenja dan!

Državna politika.

JUGOSLAVIJA IN DRUGE DRŽAVE.

Dr. Ninčič je zunanji minister v naši državi. Njegova naloga je, da urejuje razmerje med Jugoslavijo in drugimi državami. Zdaj je dalje časa potoval po svetu in se razgovarjal z oblastniki drugih držav. Ker pa je pri proračunski razpravi prišlo na vrsto njegovo ministrstvo, je prišel domov in je govoril v narodni skupščini o razmerju Jugoslavije do drugih držav.

Splošen položaj.

Najprej je dr. Ninčič omenil pogodbo, ki so jo države Anglija, Francija, Belgija, Nemčija in Italija sklenile v mestu Locarno. Tam so sklenile, da ostanejo zdaj take državne meje, kakor so. Mi moramo biti seveda tihi, da si z mejo na Italijanskem in Koroškem in tudi na Stajerskem nismo zadovoljni. Pa tega ni povedal dr. Ninčič, pač pa naš poslanec dr. Hohnjec, ki je govoril za dr. Ninčičem. Dr. Ninčič je nadalje poročal o Društvu narodov, kako so prišli v Genovi zastopniki raznih držav skupaj, da bi Nemčijo sprejeli med se, pa se ni posrečilo. Glasovanje za sprejem mora biti enoglasno, pa je Brazilija glasovala proti sprejemu Nemčije. Zastopniki držav so se razšli domov brez uspeha. Jugoslavija nima svojega sedeža v tej zvezi, pač pa ima razne zastopnike pri raznih komisijah.

Mala antanta.

Mala antanta je zveza med Jugoslavijo, Čehoslovaško in Rumunijo. Mala antanta nima tako prirodnih zvez, da bi imela kak večji pomen. Zato v preteklem letu niso več zborovali, letos pa so bili februarja državni tehi držav skupaj in so imeli koristne razgovore. Malo antanto so dolgo časa smatrali kot celoto, kot neko prav tesno zvezo teh držav. Zdaj pa že vsaka država hodi bolj svojo pot in vsaka dela na svojo roko svoje pogodbe, tako da je ta zveza le bolj na papirju, kot pa v resnici.

Italija.

Dr. Ninčič se je precej časa mudil, predno je prišel domov, ravno v Italiji. Italija je zelo pohlepna ravno po naših krajih. Ni zadovoljna s slovenskimi primorskimi kraji, ki jih že ima. Hoče celo obal Jadranskega morja. Italija hoče na Balkanu prvo besedo imeti. Preko Albanije in zdaj tudi preko Grške sili na Balkan. Nas zato najbolj zanima, kako je razmerje do Italije, ki je ni sram povedati, kako velik apetit ima po naših krajih, ki je ni strah zatirati Slovence in Hrvate, katere ima v oblasti. In kaj je minister rekel? Da smo si najboljši prijatelji!

Dr. Hohnjec, poslanec SLS, mu je pozneje moral ugovarjati. Kako naj bomo z Italijo dobri prijatelji, ko pa tako zatira Slovence, da o materinem jeziku ne slišijo ničesar v šoli in se ne smejo učiti slovenski pisati in brati! Dokler Italija teh krivic ne popravi, bi zunanji minister države Slovencev, Hrvatov in Srbov ne smel tako govoriti! —

Soseda Bolgarija.

Pravzaprav je minister o tem prav malo povedal, dasi je Bolgarija tudi nekaka jugoslovanska država. Vse dobro ji želi, pa ne pove, kako. Ker tam ljudje veliko trpijo, ne bi škodilo, če bi Jugoslavija kot dobra soseda pomagala Bolgariji na noge. —

Druge države.

Minister pravi, da smo z vsemi v prijateljskih odnosjih. Torej, kaj hočemo še več? Države nam zaupajo, ker smo jim dolžni, tako Francija in Anglija. S Turčijo smo se pobotali, z Albanijo ni nič posebnega. Grška se bo že pomirila, Nemčija nas prijazno gleda. Torej sami prijatelji krog in krog. Zato pa se tako oborožujemo, da stane vojska nad dve milijardi dinarjev. Rusije ni omenil, čeprav je Rusija največja slovanska država v Evropi. Res, tam še niso najboljši ministri, so še boljše stvari, pa kdo more reči, da so po drugih državah samo najboljši možje ministri?

Vatikan.

Države, kjer prebivajo tudi katoličani, so dolžne, da so v dobrem razmerju s poglavarjem katoličanov, s papežem, ki stanuje v Vatikanu v Rimu. Naša država se že dolgo pogaja, da bi se napravil medsebojni dogovor ali konkordat, pa še nič ni. Kadar se začnejo pogajati, pa se že kje spodbudnejo, da ne gre s pogodbo do kraja. Dr. Hohnjec je moral v imenu katoličanov reči, da se to malo preveč počasi dela, da katoličani v državi hočemo, naj se čimprej sklene konkordat.

Zahteve SLS.

Dr. Hohnjec je odločno povdarjal, kaj zahteva slovenski narod glede zunanje politike. Že pri posameznih odstavkih smo omenili njegove ugovore, ki jih je podal na tak način, da so jih zelo vleki na ušesa, če jim je bilo prav ali tudi neprav. Glavna zahteva slovenskega naroda je: mir med državami in pravica vsem narodom! Posebno pa je branil dr. Hohnjec v imenu slovenskega naroda pravice Slovencev, ki so še v drugih državah. Govoril je tudi, da ne sme nobeden Slovenec priti pod Nemčijo, če bodo kdaj Avstrijo razdelili. Avstrija namreč težko shaja, pa se misli priklopiti Nemčiji. Če bi se to zgodilo, tedaj se mora meja na severu malo popraviti. Taka je naša zahteva, da mora Koroška pripadati Jugoslaviji, enako tudi Radgona s celo železnico Spilje—Radgona.

Mi smo slišali poročilo zunanjega ministra. On in pa vlada in zastopniki naše države in drugih držav so pa slišali, kaj hoče slovenski narod v svetovni politiki. Njegove zahteve so življenjske in zato pravične. In zvesto jih branijo le poslanci SLS.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Grčija je brez vladarja. Je republika. Bivši kralj je šel zdaj iz Jugoslavije v Rumunijo. Na Grško ne

Matija Malešič:

Pobožal ga je . . .

Prelepo pojo zvonovi — samo na sveti večer, ko vabijo k polnočnici, pojo tako. Na dolgi, dolgi poti so bili skoro cele tri dni, v Rimu so bili. In ko da se veselijo, da so se vrnili domov, pojo veselo in prešerno; in ko da hočejo pripovedovati o lepotah, ki so jih videli na dolgem, dolgem potovanju, pojo prelepo; in ko da vidijo v srca ljudi, ki se zgrinjajo k cerkvi, pojo milo in v nestrpnem pričakovanju tistega velikega in veličastnega, ki vstrepeva v srcu slehernega, ko zadoni izpred altarja: Aleluja.

Topiči pokajo. Ženske hite s polnimi jerbasi iz cerkve od blagoslova. Trobenta kliče gasilce. Na prostoru okoli cerkve je vse živo. Iz oddaljenejših vasi so že prispeli v gručah možje in fantje, žene in dekleta, otroci, iz bližnjih vasi hite, da ne zamude. Vsa pota, vse steze, vsi dohodi do farne cerkve so polni ljudi, ki jim žari iz oči veselje in sije iz obrazov praznično razpoloženje. Zvonovi vabijo, milo, ubrano, veselo in prešerno vabijo, prelepo vabijo.

Za hrbtom očetov, po bližnjih dvoriščih se previra mladina. Sekajo pomaranče, sekajo pisanice, sekajo jabolka. Nove obleke imajo fantički. Kako bi bilo Vstajenje, kaka Velika noč bi bila to, če bi ne imeli novih oblek? Samozavest in razposajenost gleda iz mladih oči, ko presoja nove obleke tovarišev,

ko presoja njihovo izvežbanost v sekanju; ko preiščuje, komu bi ponudili sekati pomarančo, da je ne bi zasekal, seva iz mladih oči samovoljnost. Misli so pri novih oblekah, pri sekanju, pri pomarančah, pri pisanicah, pri jabolkih in pri računanju, kako bi izvlekel iz sekača čim več denarja, pa bi vkljub denarju prinesel domov tudi pomarančo.

Nekateri nimajo novih oblek, nedeljske obleke nosijo — imajo pa vsaj nov klobuk in se postavljajo z njim. Nekateri nimajo novih oblek, nimajo niti novega klobuka — imajo pa vsaj nove čevlje in se postavljajo z njimi.

Janezek nima nove obleke, nima novega klobuka. Niti nedeljske obleke nima, v vsakdanjo, oguljeno, pokrapano obleko je oblečen, oguljen, pomečkan, preluknjan, poklapljen klobuček ima na glavi. In bos je. Hladno je. Noge ima zelene in so vse vijoličaste od mraza. Stopica z noge na nogo, plazi se od sekača do sekača, vriva se v kroge, ki obdajajo sekače, in pazno presoja, kateremu bi ponudil pisanico sekati in bi mu je ne zasekal. V hlačnem žepu tišči rdečo pisanico in velo jabolko. Pomaranče nima.

»Ti, Janezek janezasti, kaj pojdeš tak k procesiji?« Tonček drži roke v žepih novega suknjčiča, pogleda svoje nove čevlje in prezirljivo pomeri Janezeka od oguljenega, preluknjanega klobučka do ozebljih, vijoličastih nog. Bahato in glasno govori Tonček, kot da hoče še druge opozoriti na Janezeka, ki ni ob-

lečen za procesijo in ki ne sodi bos in v zakrpani obleki med nje.

Janezku plane rdečica v lica. Povesi oči in se hoče splaziti s Tončkove bližine.

»Kaj se ne preoblečeš?«

»Saj je še časa . . .« reče Janezek tiho. Pa ve, da nima nove obleke, ve, da nima nobene druge lepše in nepokrapane obleke, ve, da nima nobenega drugega klobuka, ve, da so čevlji raztrgani in zevajo, kot da so lačni, ve, da ne bo mogel k procesiji.

»Še časa? Kaj ne čuješ pritrkavanja? Kaj ne vidiš ljudi?«

»Nimam daleč do doma! Hitro se preoblečem.« Janezek se pomeša v polkrog, ki opazuje sekača, ki seka pomarančo pod najtežjimi pogoji: Visoko na steni, kolikor visoko more stoječ na prstih stegniti roko, mu drži fantiček pomarančo; poldrugi korak je odmeril sekaču od stene; novc se mora ves skriti v pomarančo, če ga bo le del gledal iz nje, ga dobi fantiček. In samo z enim zamahljajem mora pognati novc v pomarančo, da se skrije v njej. Težki pogoj in domišljavost sekača, ki je sicer med najboljšimi, vzbuja splošno pozornost. Tišina vlada v polkrogu, vsi opazujejo sekača, še Tonček, ki očividno hoče zbadati Janezeka, umolkne.

Silno zamahne sekač, novc zasika po zraku, prebije fantičku kožo na palcu in pade na tla. Fantiček naglo dvigne roko k ustnicam, sesa kri, ki mu brizga iz palca, in hlastno pobere novc.